

चीनमध्ये खाद्यान्न संकटाचे भीषण रूप

चीनी नागरिकांची व्हिएटनाम मध्ये घुसखोरी

मागच्या महिन्यामध्ये चीनचे राष्ट्रपती शी जिनपिंग यांनी राष्ट्राला संबोधित करताना अन्न वाया घालवू नका म्हणजेच ऑपरेशन एम टी प्लेट(Operation Empty Plate) आव्हान केले. शी जिनपिंग यांनी 'क्लीन योर प्लेट मोहिमे'ची नवीन आवृत्ती मागच्या महिन्यात लॉच केली आणि लोकांना अन्न वाया घालवू नका असे सांगितले आहे.

चीनच्या अधिकृत वृत्तपत्र ग्लोबल टाइम्सच्या अहवालानुसार शी जिनपिंग यांनी अन्नाची नासाडी "धक्कादायक आणि निराशाजनक" असे वर्णन करित या विषयावर जनजागृती करण्यास सांगितले आहे. चायना ग्लोबल टेलिव्हिजन नेटवर्क (सीजीटीएन) यांनी जिनपिंग यांना उद्धृत करताना म्हटले आहे की, चीनने बऱ्याच वर्षांपासून बंपर उत्पादन केले असले तरीही अन्न सुरक्षेबाबत जनजागृती करण्याची गरज आहे." लगेचच सरकारी माध्यमांनी वेगवेगळ्या मंचांमध्ये अन्न वाया घालवू नये म्हणून जनतेला प्रोत्साहित करण्यास सुरवात केली. चिनी ग्राहक मोठ्या शहरांमध्ये रोज 17 ते 18 टन अन्न वाया घालवत आहे.

परंतु या त्यांच्या आव्हानाचा काही परिणाम झालेला दिसत नाही.दोन दिवसापूर्वी व्हिएटनाम मीडियामध्ये आलेल्या बातम्या प्रमाणे चीनी नागरिकांची व्हिएटनाम मध्ये होणारी घुसखोरी वाढली आहे. अनेक चिनी नागरिक कामाकरता आणि अन्नाकरता घुसखोरी करत आहेत. अनेक चिनी नागरिक पकडले गेलेले आहेत. चीनची अर्थव्यवस्था कठिण परिस्थिती मध्ये असल्यामुळे बेरोजगारी, महागाइ वाढल्यामुळे त्यांना पुरेसे अन्न तिथे मिळत नाही, व्हिएटनामची अर्थव्यवस्था वेगाने वाढते आहे. त्यामुळे चिनी नागरिक पुन्हा काम मिळण्याकरता व्हिएटनाम मध्ये पलायन करत आहे.

व्हिएटनाम सीमेवर चीनची नवीन भिंत

चीन आणि व्हिएटनाम सीमा ही डोंगराळ आहे, सिमेवर घनदाट जंगल आहे. त्यामुळे चीन कडून होणारी घुसखोरी थांबवणे सोपे नाही. आता चीन व्हिएटनाम सीमेवर एक नवीन भिंत बांधतो आहे ज्यामुळे चिनी नागरिकांना व्हिएटनाम

मध्ये पळून जाता येणार नाही. भारतासारखा देश भारत-बांगलादेश सीमेवरती कुंपण लावतो कारण बांगलादेश नागरिकांची भारतामध्ये घुसखोरी होऊ नये. अमेरिकेने मेक्सिकन सीमेवर घुसखोरी थांबवण्याकरता एक इलेक्ट्रॉनिक कुंपण तयार केले आहे.

परंतु जगाच्या इतिहासामध्ये दुसऱ्यांदाच असे उदाहरण समोर येत आहे की ज्यामध्ये चीन आपल्या नागरिकांनी व्हिएतनाममध्ये जाऊन चीनचे नाव बदनाम करू नये म्हणून त्यांना थांबवण्यासाठी एक भिंत बांधतो आहे. आपल्याला आठवत असेल की अशाच प्रकारची बर्लिनची भिंत सोव्हिएट युनियनने ईस्ट आणि वेस्ट जर्मनी मध्ये बांधलेली होती.

जगातील सर्वाधिक लोकसंख्येच्या चीनमध्ये सध्या खाद्यान्न संकटाने भीषण रूप धारण केलेले दिसते. त्यामुळे एकीकडे 'चीनचे लढाईचे आक्रमक स्वरूप अन दुसरीकडे देशात नागरिकांकरता खायचे संकट,' अशी स्थिती निर्माण झाली आहे. पण, जगातील दुसऱ्या नंबरची अर्थव्यवस्था आणि महासत्तेचे स्वप्नरंजन करणाऱ्या चीनवर ही अशी वेळ का यावी?

चीनी कृषिक्षेत्राला जोरदार फटका

चीनी व्हयायरसमुळे चीनच्या अर्थव्यवस्थेला, कृषिक्षेत्राला जोरदार फटका बसला. चीनमधील पूरस्थिती आणि टोळधाडीच्या संकटानेही शेतीचे अतोनात नुकसान झाले. परिणामी, शेतकऱ्यांनी आपला शेतमाल सरकारला विकण्याऐवजी त्याची साठेबाजी सुरू केली आणि अन्नधान्यांच्या किमती गगनाला भिडल्या. त्यामुळे चीन सरकारने आता साठेबाजी करणाऱ्या शेतकऱ्यांना कारवाईची धमकी दिली असून, शेतमाल सरकारकडे साठवण्याच्या अथवा सरकारला विक्री करण्याच्या कडक सूचना दिल्या आहेत. कारण, कोणत्याही परिस्थितीत देशांतर्गत आणि देशाबाहेरही चीनमधील या खाद्यान्न संकटाचा संदेश जाता कामा नये. पण, हे करताना मात्र चीनने दुसरीकडे अन्नधान्याच्या आदान-प्रदानासंबंधीच्या इतर देशांशी असलेल्या करारांना त्या राष्ट्रांना चीन विरोधात गेल्यामुळे शिक्षा म्हणून संपुष्टात आणले, आणि त्यामुळे चीनमधील खाद्यान्न संकट दिवसेंदिवस गहिरे होत आहे.

सुरुवातीपासून चीन अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण नव्हता. चीनी व्ह्यायरसच्या काळात मांस सहजासहजी आयात करता न आल्याने आणि स्वाईन फ्लूच्या भीतीने मोठ्या संख्येने डुकरांची कतल केल्यामुळे चीनमधील पोर्कच्या किमतींमध्ये ८६ टक्के वाढ झाली. तसेच चीनच्या आकडेवारीनुसार, यंदा अन्नधान्याच्या आयातीत २२.७ टक्क्यांची वृद्धी झाली असून, खाद्यान्न आयात ही ७४.५१ दशलक्ष टन इतक्या मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे. गहू, ज्वारी असो की सोयाबीन, चीनमधील सगळ्याच पिकांचे उत्पादन प्रचंड घटल्यामुळे एकेकाळी सर्वाधिक सोयाबीनचे उत्पादन करणाऱ्या चीनवर आज सोयाबीन आयात करण्याची वेळ ओढवली आहे. चीनच्या आयातीच्या आकडेवारीवर नजर टाकली असता, चीनमधील या खाद्यान्न संकटाचा अंदाज येऊ शकतो.

सर्व प्रमुख खाद्यपदार्थ आयात करावे लागण्याची परिस्थिती

यावर्षी चीनच्या अन्नधान्य महागाईत 13.2 टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. सामान्यतः लागणारे बहुतेक खाद्यपदार्थ फार महाग झाले आहेत. नॅशनल ब्युरो ऑफ स्टॅटिस्टिक्सने उघडकीस आणले आहे चीनला जवळजवळ सर्व प्रमुख खाद्यपदार्थ आयात करावे लागण्याची परिस्थिती आहे.

आयात आकडेवारीवरून असे दिसते की चीनची गहू आयात सात वर्षांच्या उच्चांकी पातळीवर गेली आहे. जून 2020 मध्ये 910,000 टन गहू आयात केला. याचा अर्थ मागच्या वर्षांच्या तुलनेत 197% ची वाढ झाली आहे. याव्यतिरिक्त, त्याने 880,000 टन कॉर्न, 680,000 टन ज्वारी आणि 140,000 टन साखर आयात केली आहे.

चीनमधील पिके इतकी कमी झाली आहेत की जून-जुलैमध्ये चीनच्या राज्य शासनाच्या धान्य राखीव यंत्रणेत केवळ 45 दशलक्ष टन गहू खरेदी केला जाऊ शकतो. जो मागील वर्षांच्या तुलनेत 17.2% कमी आहे.

पुरासाठी हजारो एकरात उभी पिके नष्ट झाली जी चीनसाठी आपती ठरली. या पुराचा परिणाम 54.8 दशलक्ष लोकांच्या जीवनावर झाला आहे आणि २०.8 अब्ज अमेरिकन डॉलरचे आर्थिक नुकसान झाले आहे.

विविध देशांत शेतजमिनी खरेदी करण्याचा सपाटा

अन्नधान्याचे उत्पादन वाढवायचे असेल, तर अधिकाधिक जमीन ही कृषीयोग्य हवी. पण, चीनमध्ये विविध कारणास्तव गेल्या वर्षीच्या तुलनेत ६० हजार ९०० हेक्टर इतके कृषिक्षेत्र कमी झाल्याचे समजते. आता या सगळ्यावर उपाय म्हणून चीनने चीनने 94 अब्ज अमेरिकन डॉलर खर्च करून विविध देशांत शेतजमिनी खरेदी करण्याचा सपाटा लावला आहे. अन्नधान्य आणि अन्नधान्याच्या उत्पादनातील दरी दूर करण्यासाठी चीनने जिबूझी, नायजेरिया, झिम्बाब्वे, चिली, अर्जेन्टिना, कंबोडिया, लाओस इत्यादींसह अनेक आफ्रिकन, दक्षिण अमेरिकेत सुपीक जमीन खरेदी व भाड्याने घेण्यास सुरुवात केली आहे.

एवढेच नाही, तर पाकिस्तानमधील सिंध प्रांतातील सुपीक शेतजमिनींसाठी चीनने करार करून ती जमीन घशात घातली आहे. त्यामुळे आता बंदरे आणि इतर मूलभूत प्रकल्पांच्या नावाखाली विविध देशांमधील जमिनी हडपणारा चीन, आता अन्न संकट टाळण्याकरता पण जमिनी गिळंकृत करत आहे. चीन आगामी काळात, विकत घेतलेली जमीन आता कायमची आमचीच असे म्हणेल. तेव्हा, पैशांसाठी आपली जमीन चीनला विकणाऱ्या देशांनी याकडे वेळीच लक्ष दिले पाहिजे.

कृषिव्यवस्था सावरण्याचे मोठे आव्हान

आगामी काळात चीनसमोर आपली कृषिव्यवस्था सावरण्याचे मोठे आव्हान आवासून उभे असेल. अर्थतज्ज्ञांच्या मते, चीन आजकाल मोठ्या अन्न संकटातून जात आहे.

चीन मध्ये अन्नधान्याची आयात ही १५ बिलियन डॉलर्स पासून वाढून आता 105 बिलियन डॉलर एवढी झालेली आहे. म्हणजे चीनला आपल्या 140 कोटी नागरिकांना अन्न पुरवण्या करता प्रचंड प्रमाणामध्ये जगातल्या वेगवेगळ्या देशातून अन्नधान्याची आयात करावी लागते. परंतु आता चिनी व्हायरसमुळे आणि चीनच्या आक्रमक कारवाईमुळे सगळे देश चीन वरती नाखूष आहेत त्यामुळे चीनच्या अन्न संकटाची तीव्रता येणाऱ्या दिवसांमध्ये वाढू शकते. म्हणून या महत्त्वाच्या विषयावरून चिनी जनतेचे लक्ष विचलित करण्यासाठीच भारत,

तैवान, अमेरिका, जपान व इतर देशांबरोबर चीन युद्धजन्य स्थिती निर्माण करताना दिसतो.